

Posudek na bakalářskou práci

Josefína Vondrušková

Využití waldorfské pedagogiky ve volnočasových aktivitách aneb lze waldorfskou pedagogiku využít ve skautském oddíle?

Předkládaná práce se zabývá vztahem waldorfské pedagogiky a skautské výchovy. Včetně úvodu a závěru má práce šest kapitol.

V úvodu si autorka klade cíl zjistit, do jaké míry a jak lze využít waldorfskou pedagogiku ve skautském oddíle. Vychází přitom ze své dlouholeté osobní zkušenosti se skautskou výchovou v roli členky a později vedoucí oddílu. O waldorfské pedagogice čerpá autorka informace zejména z literatury, částečně též z osobních sdělení a zkušeností waldorfských pedagogů.

Autorka uvádí dva důvody k sepsání své práce. Prvním je hledat způsob, jak nabídnout dětem waldorfskou pedagogiku jinde než ve škole. Druhým je hledání cesty k modernizaci skautingu tak, aby lépe odpovídal na potřeby a zájmy současných dětí a současně se z něj nevytratily základní skautské myšlenky.

Druhá kapitola se zabývá volným časem dětí. Autorka cituje Tomáše Houšku, který popisuje volný čas jako prostor k životu dělící se na tři složky: exteriér (prostor pod širým nebem, příroda), interiér (domácí prostředí, škola) a vlastní nedotknutelné území dítěte. Kapitola hodnotí vývoj volnočasových aktivit dětí v minulosti i jejich současnost se zřetelem na výše uvedené členění. Není zde dostatečně jasné, proč autorka zvolila právě tento úhel pohledu. Kapitola působí nesourodým dojmem, historický vývoj je pojat povrchně a zkratkovitě. Chybí jasnější logická struktura kapitoly i návaznost kapitol následujících. Celkově tuto kapitolu hodnotím jako nejslabší část práce a mám pochybnosti o jejím smyslu.

Třetí kapitola popisuje skauting a skautskou výchovu. Vychází zejména z oficiálních údajů Junáka publikovaných na webu a ze skautské metodické literatury. Kapitulu považuji za celkem zdařilou, mám pouze několik menších připomínek: Termín hierarchie oddílu nepovažuji za vhodný (evokuje spíš představu vojenských hodností než kamarádké party ve skautském oddíle), vysvětlení může být pro nezalého zavádějící (může mít dojem, že každý člen se automaticky po čase stává rádcem apod.). V kapitole metodika chybí popis některých zásadních prvků skautské výchovné metody (i samotné vysvětlení tohoto pojmu – např. podle 3. hlavy Stanov Junáka), zejména družinový systém, zájem dítěte na vlastním osobním rozvoji a postupné rozvíjející programy. Také bych uvítal zmínku o novém výchovném programu Junáka (v souvislosti s cílem práce hledat cesty k modernizaci skautské výchovy).

Čtvrtá kapitola se věnuje waldorfské pedagogice. Po krátkém historickém úvodu je vysvětleno pojetí člověka, ze kterého tento koncept výchovy vychází, a základní principy výuky. Výklad je přehledný a srozumitelný, vhodně doplněný citacemi z literatury. Kapitulu považuji za zdařilou, je zřejmé, že autorka má o problematiku zájem. Pro lepší porozumění bych doporučil podrobněji rozvést filozofická a teoretická východiska waldorfské pedagogiky (antroposofie), aby bylo možno je v následující kapitole porovnat s ideovými východisky skautingu. Rozbor teoretických východisek waldorfské pedagogiky by pravděpodobně přinesl také některé zajímavé otázky (např. vztah Steinerovy antroposofie a současné vědy), jejichž řešení by bylo obohacením práce.

Pátá kapitola je těžiště celé práce. Autorka srovnává waldorfskou pedagogiku a skautskou výchovu, zaměřuje se zejména na metody výchovné práce. Nalézám některé odlišnosti: sedmiletý cyklus ve waldorfském pojetí oproti věkovým kategoriím ve skautingu, částečně odlišný pohled na hru (zde ovšem není vysvětleno, jakou roli má hra ve waldorfské pedagogice), kvalifikace vychovatele. Za shodné rysy obou metod považuje autorka pravidelný cyklus (rok v činnosti školy či oddílu, den ve škole nebo na táboře), symbolický rámec, vztah vychovatele k dítěti, spolupráce učitelů/vedoucích, role umění a tvořivosti, duchovní rozměr. Podle mého soudu kapitola dobře srovnává waldorfskou pedagogiku a skauting, chybí zde však podrobnější odpověď na otázku, kterou si autorka položila v úvodu práce: Jak lze využít waldorfskou pedagogiku ve skautském oddíle.

Závěr práce na uvedenou otázku částečně odpovídá, ovšem jen velmi stručně a v obecné rovině. Autorka zde vyjadřuje své přesvědčení, že waldorfská pedagogika může obohatit skautskou výchovu a uvažuje o možném sjednocení obou přístupů k výchově. Osobně se domnívám, že problém je o něco složitější. S autorkou souhlasím v tom, že mnohé prvky waldorfské pedagogiky mohou být inspirací a obohacením pro skautskou výchovu. Jako otázku k hlubšímu zamyšlení vidím do jisté míry odlišné filozofické a teoretické předpoklady waldorfské pedagogiky na straně jedné a skautingu na straně druhé.

Celkové hodnocení:

Autorka prokázala schopnost samostatně zpracovat zvolené téma, využít vlastní zkušenosti, odbornou literaturu i další zdroje. Po obsahové stránce hodnotím práci jako průměrnou, práce je s výjimkou druhé kapitoly vhodně rozvržena, třetí a čtvrtá kapitola přináší přiměřené podklady pro vlastní rozbor v páté kapitole. Originální myšlenky přináší práce v páté kapitole, kde autorka porovnává waldorfskou pedagogiku a skautskou výchovu. Autorka zde zůstává většinou jen u srovnání obou metod, nerozebírá dopodrobna, jak by mohly jednotlivé prvky waldorfské pedagogiky konkrétně obohatit skautskou výchovu.

Po formální stránce je práce vyhovující, obsahuje minimum pravopisných chyb a překlepů, má dobře zpracovaný systém poznámek a seznam literatury.

Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji klasifikační stupeň **dobře (C)**.

Otázky:

- 1) V čem vidíte přínos a v čem slabiny antroposofie Rudolfa Steinera?
- 2) Do jaké míry je možné používat metody waldorfské pedagogiky bez porozumění antroposofii?
- 3) V čem vidíte shodu a v čem odlišnosti filozofických předpokladů skautské výchovy a waldorfské pedagogiky?
- 4) V práci uvádíte, že by bylo vhodné zpracovat příručku, která sjednotí waldorfskou a skautskou pedagogiku. Jakou máte o takové příručce konkrétnější představu?

V Praze 20. srpna 2008

Vít Růžička

